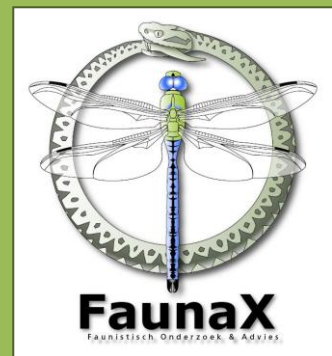

2015

Ecologische quickscan

Bedrijfslocatie aan de Tibsterwei te Ee

COLOFON

BUREAU FAUNAX

Badweg 40 B
8401 BL Gorredijk

0513-435024

info@faunax.nl

www.faunax.nl

Lid van Netwerk Groene Bureaus

Ecologische quickscan Bedrijfslocatie aan de Tibsterwei te Ee

*Verkennde inventarisatie en beoordeling natuurwaarden in het kader van
de Flora- en faunawet*

Gorredijk, 20 februari 2015

In opdracht van:

Rho adviseurs voor leefruimte

Contactpersoon:

Dhr. E. Venema

Uitvoering:

Bureau FaunaX

Veldwerk:

Mw. J. Arisz

Rapportage:

Mw. J. Arisz

Autorisatie:

Dhr. E.P. de Boer

Foto's voorpagina:

Impressie van het plangebied

INHOUDSOPGAVE

1. INLEIDING	1
1.1 Aanleiding	1
1.2 Ligging en karakteristiek	2
1.3 Opzet	4
2. ECOLOGISCHE WET- EN REGELGEVING	5
2.1 Natuurbeschermingswet.....	5
2.2 Ecologische hoofdstructuur.....	5
2.3 Flora- faunawet	5
3. RESULTATEN ECOLOGISCHE QUICKSCAN	6
3.1 Flora.....	6
3.2 Vogels	6
3.2.1 Vogelsoorten met jaarrond beschermde nestplaatsen	6
3.2.2 Overige broedvogels.....	6
3.3 Zoogdieren	7
3.3.1 Vleermuizen	7
3.3.2 Steenmarter	9
3.3.3 Overige zoogdiersoorten	9
3.4 Amfibieën, reptielen en vissen	9
3.4.1 Amfibieën	9
3.4.2 Reptielen.....	9
3.4.3 Vissen.....	9
3.5 Ongewervelden	10
4. SAMENVATTING EN CONCLUSIES	11
4.1 Overzicht beschermde soorten Ff-wet.....	11
4.2 Samenvatting, effectbespreking en aanbevelingen	11
4.3 Overzicht vervolgstappen.....	13
4.4 Aanbeveling.....	13
5. BRONNEN EN LITERATUUR	14
BIJLAGE I. DE FLORA- EN FAUNAWET	15
Algemene zorgplicht.....	15
Verbodsbepalingen	15
Omgaan met beschermde soorten	15
Vogels	16
Zorgvuldig handelen.....	16

1. INLEIDING

1.1 Aanleiding

Aan de noordzijde van het dorp Ee ligt een bedrijfslocatie aan de Tibsterwei. Op deze locatie zijn onder andere een aannemersbedrijf en een transportbedrijf aanwezig. Het transportbedrijf heeft aan de gemeente aangegeven te willen uitbreiden. Dit geldt ook voor twee andere bedrijven in Ee, namelijk een ander transportbedrijf en een mechanisatiebedrijf. In overleg met de Gemeente en de Provincie worden deze bedrijven verplaatst naar de Tibsterwei, aansluitend op de bestaande bedrijfslocatie. Rho adviseurs voor leefruimte werkt aan de herziening van het bestemmingsplan voor deze ontwikkeling. Voor het uitvoeren van het project zijn werkzaamheden aan watergangen voorzien en wordt opgaand groen verwijderd. Ook vinden grondwerkzaamheden plaats. Figuur 1 geeft het plangebied weer, in figuur 2 is de beoogde invulling van het plangebied weergegeven.

Aangezien de beoogde werkzaamheden een ruimtelijke ingreep betreffen, is een toetsing aan de Flora- en faunawet een vereiste. De consequenties van de beoogde ruimtelijke ingreep zijn via een korte ecologische beoordeling, een quickscan, getoetst aan de bepalingen van de Flora- en faunawet. In deze rapportage wordt verslag gedaan van de resultaten van deze beoordeling, waarbij adviezen zijn geformuleerd hoe te handelen conform de bepalingen in de Flora- en faunawet.

Figuur 1. Luchtfoto van het plangebied (luchtfoto: BingMaps).

Figuur 2. Toekomstige invulling van het plangebied (gegevens: Rho adviseurs voor leefruimte).

1.2 Ligging en karakteristiek

Het plangebied bestaat uit grasland, enkele watergangen en een stuk berm, gelegen aan de Tibsterwei te Ee.

De watergangen liggen aan drie zijden rondom het plangebied en één watergang doorsnijdt het plangebied. Ze zijn alle ongeveer 3-4 meter breed en kennen deels vertrapte en deels flauwe oevers. Het substraat bestaat in sommige watergangen uit slib, de centrale watergang kent echter een meer zandige bodem. Het grasland betreft agrarisch productiegrasland. Recent zijn de percelen beweid geweest met schapen. Het opgaand groen betreft een bomenrij langs de Tibsterwei en bomen en struiken op de begrenzing van open gebied en de bestaande bedrijfsbebouwing direct ten (zuid)westen van het plangebied. De figuren 3 en 4 geven een impressie van het plangebied.

Rondom het plangebied bevinden zich bedrijfsbebouwing, agrarische percelen, watergangen en de bebouwde kom van Ee. Het landschap rond Ee is over het algemeen zeer open.

Figuur 3. Impressie van het open deel van het plangebied, de kijkrichting is noord.

Figuur 4. Impressie van de opgaande vegetatie op de afscheiding tussen agrarisch gebied en de bestaande bedrijfslocatie. In de achtergrond de bomenrij langs de Tibsterwei.

1.3 Opzet

In opdracht van de Rho adviseurs voor leefruimte is door Bureau FaunaX, op basis van een veldbezoek en ecologisch inzicht, een beschouwing opgesteld over de (mogelijke) aanwezigheid van beschermde soorten en habitats binnen de invloedssfeer van de geplande werkzaamheden. Op 17 februari 2015 is deze ecologische beoordeling in de vorm van een quickscan uitgevoerd. Daarbij is onderzocht of zich binnen de invloedssfeer van de werkzaamheden beschermde plant- of diersoorten bevinden of hiervoor geschikte biotopen of habitats aanwezig zijn. Het onderzoek is uitgevoerd door het gehele terrein visueel te inspecteren op geschikte habitats voor of aanwijzingen van beschermde soorten. In de watergangen zijn tevens enkele steekproeven met RAVON schepnet gedaan.

Deze ecologische beoordeling geeft antwoord op de volgende vragen:

1. Komen er binnen de invloedssfeer van de werkzaamheden (biotopen van) beschermde soorten in het kader van de Flora- en faunawet voor?
2. Wat zijn de mogelijke effecten van de realisatie van de initiatieven en het in gebruik hebben ervan op deze beschermde natuurwaarden?
3. Voor welke soorten en habitats wordt de wet mogelijk overtreden en hoeverre kunnen overtredingen vermeden, dan wel verzacht worden?
4. Wat zijn de te ondernemen vervolgstappen met betrekking tot het voorkómen van schade aan beschermde soorten binnen de invloedssfeer van de werkzaamheden?

Voor het beantwoorden van deze vragen zijn, naast de verzamelde gegevens tijdens het veldonderzoek, ook andere bronnen geraadpleegd. Zie hiervoor de bronnenlijst in hoofdstuk 5.

2. ECOLOGISCHE WET- EN REGELGEVING

Alle ruimtelijke ingrepen in Nederland dienen aan de ecologische wet- en regelgeving te worden getoetst. De wettelijke bescherming van natuurwaarden valt in grote lijnen uiteen in twee delen: gebiedsbescherming en soortbescherming. Gebiedsbescherming houdt in dat gebieden met belangrijke natuurwaarden wettelijk zijn beschermd. Het gaat hierbij om de Ecologische Hoofdstructuur (EHS), Natura 2000-gebieden, natuurreservaten en andere in bestemmingsplannen aangeduide natuurgebieden. De soortbescherming valt onder de Flora- en faunawet (zie bijlage).

2.1 Natuurbeschermingswet

De bescherming van de Natura 2000-gebieden (Vogel- en Habitatrichtlijngebieden) is vastgelegd in de Natuurbeschermingswet 1998 (NB-wet). Projecten of activiteiten die niet noodzakelijk zijn voor of verband houden met het beheer van de natuurwaarden van Natura 2000-gebieden en mogelijk negatieve effecten hebben op deze waarden, dienen getoetst te worden aan de Natuurbeschermingswet. Deze toetsing vindt enkel plaats in het geval dat de uitvoering van een project plaatsvindt binnen de invloedssfeer van een N2000-gebied en verwacht wordt dat deze uitvoering mogelijk negatieve effecten heeft op soorten of habitattypen waarvoor het N2000-gebied is/wordt aangewezen.

Het plangebied ligt niet in de nabijheid van Natura 2000-gebieden. Negatieve effecten op Natura-2000 gebieden, soorten of aangewezen habitattypen zijn uit te sluiten. Een toetsing aan de Natuurbeschermingswet is niet aan de orde.

2.2 Ecologische hoofdstructuur

De Ecologische Hoofdstructuur (EHS) is onderdeel van het rijksbeleid voor het creëren en vormgeven van een samenhangend netwerk van bestaande en nog te ontwikkelen natuurgebieden in Nederland. Indien een ruimtelijke ingreep binnen de begrenzing van de EHS plaatsvindt moet een 'nee, tenzij' procedure worden doorlopen en zal bij doorgang van de ingreep in de regel compensatie en mitigatie noodzakelijk zijn.

Het plangebied ligt niet binnen de EHS. Toetsing aan de EHS is derhalve niet aan de orde.

2.3 Flora- faunawet

De Flora- en faunawet beschermt in het wild voorkomende dier- en plantensoorten. De wet bevat een aantal verbodsbepalingen die zorgen dat in het wild levende soorten zoveel mogelijk met rust worden gelaten. Het is niet toegestaan planten te plukken en dieren te doden, te vangen of te verstoren die onder de Flora- en faunawet vallen. Naast deze verbodsbepalingen is de zorgplicht opgenomen die voor alle dieren geldt. De zorgplicht houdt in dat menselijk handelen geen nadelige gevolgen mag hebben voor dieren.

De dier- en plantensoorten die zijn opgenomen op de Flora- en faunawet zijn onderverdeeld in drie tabellen, waarbij de soorten op tabel 1 het lichtst beschermd zijn en die op tabel 3 het zwaarst. Vogels hebben een aparte status. Alle inheemse in Nederland broedende vogelsoorten zijn tijdens de broedperiode zwaar beschermd. Tevens is er een groep vogelsoorten aangewezen waarvan het nest het gehele jaar, dus ook buiten de broedtijd, beschermd is. Deze groep is weer onderverdeeld in vijf categorieën. Voor meer informatie zie de bijlage I bij dit document.

3. RESULTATEN ECOLOGISCHE QUICKSCAN

3.1 Flora

In het plangebied zijn geen beschermde plantensoorten te verwachten.

Op de grasland percelen staat een vrij dichte grasmat, welke intensief begraaasd wordt met schapen. In de berm langs de Tibsterwei staan grassen en algemene kruiden als paardenbloem, smalle weegbree, etc. Er is sprake van een (redelijk) voedselrijke omgeving. Dit vormt geen geschikte habitat voor beschermde plantensoorten. Op basis van de aanwezige habitateigenschappen binnen het plangebied worden beschermde plantensoorten uitgesloten.

3.2 Vogels

3.2.1 *Vogelsoorten met jaarrond beschermde nestplaatsen*

Binnen het plangebied of de invloedssfeer van de werkzaamheden zijn geen nestplaatsen van gebouwbewonende soorten als huismus en gierzwaluw aanwezig, omdat opstallen in het gebied ontbreken. Hoewel tijdens het veldbezoek buizerd in nabijheid van de planlocatie is waargenomen, zijn geen (potentiële) nesten van deze soort binnen de invloedssfeer van de werkzaamheden aanwezig. Ook voor andere roofvogels, uilen, roek en ooievaar ontbreken potentiële nestplaatsen. Voor grote gele kwikstaart is geen geschikte nesthabitat aanwezig.

In het plangebied kunnen enkele vogelsoorten opgenomen in categorie vijf van de lijst aanwezig zijn. Hiervan zijn kool- en pimpelmees en boomkruiper tijdens het veldbezoek waargenomen. In de bomenrij langs de Tibsterwei is tevens een potentiële nestplaats voor grote bonte specht, boomklever of spreeuw aanwezig (spechtengat). Torenavalk is tijdens het veldbezoek waargenomen, maar binnen de invloedssfeer van de werkzaamheden is geen potentiële nestplaats aanwezig (nestkast of oud kraaiennest).

3.2.2 *Overige broedvogels*

Naast de hierboven genoemde soorten zijn tijdens het veldbezoek de volgende potentiële broedvogels waargenomen: wilde eend, meerkoet (figuur 5), waterhoen en vink. Zowel op de graslanden als in de groenelementen en waterkanten kunnen tijdens het broedseizoen broedvogels worden verwacht.

Figuur 5. Tijdens het veldbezoek zijn bij de watergangen diverse potentiële broedvogels waargenomen, waaronder meerkoet.

3.3 Zoogdieren

3.3.1 Vleermuizen

In de bomenrij langs de Tibsterwei bevindt zich een boom met een voor boombewonende vleermuizen potentieel geschikte holte. Dit is weergegeven in figuur 6 en 7. Binnen het plangebied ontbreken potentiële vaste rust- en verblijfplaatsen van gebouwbewonende vleermuizen, aangezien opstallen in het plangebied ontbreken.

De omvang van het opgaand groen binnen het plangebied is beperkt en hierdoor is geen sprake van essentieel foerageergebied. De bomenrij langs de Tibsterwei en de beplanting langs de westrand van het plangebied zou gebruikt kunnen worden als vliegroute door vleermuizen. Er zijn, door het open karakter van het landschap geen alternatieven beschikbaar. De watergang langs de westrand van het plangebied met aanliggende beplanting, zou eventueel gebruikt kunnen worden als vliegroute door watervleermuis in geval er een verblijfplaats in de boom langs de Tibsterwei aanwezig is.

Figuur 6. Boom met spechtengat uit de bomenrij langs de Tibsterwei, mogelijk geschikt voor boombewonende vleermuizen.

Figuur 7. Locatie van de in figuur 6 aangegeven boom, welke potentieel geschikt is voor boombewonende vleermuizen.

3.3.2 *Steenmarter*

Op het terrein zijn geen opstallen aanwezig. Ook zijn geen stortplaatsen, puinbulten, e.d. aanwezig. Voorkomen van vaste rust- en verblijfplaatsen van steenmarter kan daarom worden uitgesloten. Het plangebied vormt ook geen essentieel onderdeel van het leefgebied van de soort.

3.3.3 *Overige zoogdiersoorten*

Zwaarder beschermde zoogdiersoorten (behalve vleermuizen) kunnen binnen het plangebied worden uitgesloten. Het plangebied bevindt zich ver buiten het bekende verspreidingsgebied van deze soorten en omdat er voldoende dekking binnen het plangebied ontbreekt. De watergangen kennen onvoldoende waterkwaliteit (doorzicht) voor waterspitsmuis.

Binnen het plangebied kunnen wel enkele algemene en licht beschermde (tabel 1 van de Flora- en faunawet) voorkomen. Tijdens het veldbezoek zijn sporen van veldmuis aangetroffen. Tevens zouden soorten als bosmuis, bosspitsmuis, wezel, egel, etc. voor kunnen komen.

3.4 Amfibieën, reptielen en vissen

3.4.1 *Amfibieën*

De watergangen binnen het plangebied kennen onvoldoende waterkwaliteit om geschikt te zijn als voortplantingwater voor de zwaar beschermde heikikker. Het plangebied bevindt zich voor de andere zwaar beschermde soorten (o.a. poelkikker, kamsalamander) bovendien ook ver buiten het bekende verspreidingsgebied.

De watergangen zijn wel potentieel geschikt voor algemene soorten als kleine watersalamander, meerkikker, bruine kikker en gewone pad. Voor deze licht beschermde soorten (Ff-wet tabel 1) vormt het plangebied ook geschikte landhabitat.

3.4.2 *Reptielen*

Het plangebied bevindt zich ver buiten het bekende verspreidingsgebied van de in Nederland voorkomende reptielen. Bovendien is in het landschap onvoldoende dekking voor deze soorten aanwezig. Voor ringslang zijn geen geschikte broedhopen aanwezig. Voorkomen van beschermde reptielen kan worden uitgesloten.

3.4.3 *Vissen*

Op de watergang langs de westzijde van het plangebied was tijdens het veldbezoek ijsvorming aanwezig. Deze is daarom tijdens het veldbezoek niet bemonsterd. De watergangen langs de oostzijde van het plangebied is redelijk voedselrijk en door het aanwezige substraat en weinige (onder)watervegetatie ongeschikt voor beschermde vissoorten. De centrale watergang dwars door het plangebied kent een deels zandige bodem met enige (onder)watervegetatie (figuur 8). Deze watergang is in potentie geschikt voor kleine modderkuiper. Het plangebied bevindt zich voor de soort binnen het bekende verspreidingsgebied (Melis et al., 2013; Brouwer et al., 2008).

Tijdens het veldbezoek zijn in de steekproeven geen beschermde vissoorten aangetroffen, in de centrale watergang zijn wel redelijk hoge aantallen tiendoornige stekelbaars aangetroffen. Omdat kleine modderkuiper zich tijdens de winterperiode kan ophouden in andere delen van het leefgebied dan tijdens het zomerseizoen (Soortenstandaard kleine modderkuiper), kan voorkomen van de soort op basis van het uitgevoerde veldbezoek (nog) niet worden uitgesloten.

Figuur 8. Impressie van de centrale watergang, geschikt voor de beschermde vissoort kleine modderkruiper.

3.5 Ongewervelden

Beschermde ongewervelden worden niet verwacht binnen het plangebied. Binnen het plangebied komen geen waardplanten van beschermde vlinders voor, noch geschikte habitat voor beschermde libellen of kevers. De waterkwaliteit en aanwezige (onder)watervegetatie in de watergangen zijn onvoldoende voor beschermde aquatische soorten.

4. SAMENVATTING EN CONCLUSIES

4.1 Overzicht beschermde soorten Ff-wet

In tabel 2 hieronder worden de aangetroffen en potentieel aanwezige beschermde soorten en hun beschermingsstatus (voor betekenis zie bijlage) binnen de invloedssfeer van de werkzaamheden samengevat. In de Flora- en faunawet zijn vooral vaste verblijfplaatsen (voortplantingslocaties zoals nesten, holen, kraamkolonies etc.) van belang, maar ook de functionele leefomgeving die vaste verblijfplaatsen in stand houdt. In dit overzicht zijn dan ook alleen de soorten opgenomen, waarvoor het plangebied onderdeel vormt van hun leefgebied en/of levenscyclus en de geplande ontwikkeling *mogelijk* van negatieve invloed is.

Tabel 1: Overzicht van aangetroffen en potentieel voorkomende beschermde flora en fauna in het plangebied. Beschermingsstatus Flora- en faunawet: T 1 = Tabel 1; Licht beschermd, T 2 = Tabel 2; Middelzwaar beschermd, T 3 = Tabel 3; Zwaar beschermd.

Soortgroep	Soort	Aanwezig	Potentieel voorkomend	T 1	T 2	T 3	Cat. Vogellijst
Vogels	Vogelsoorten als grote bonte specht, kool- en pimpelmees, boomkruiper	x	x			x	5
	Broedvogels in algemene zin	x	x			x	N.v.t.
Zoogdieren	Boombewonende vleermuizen (Tibsterwei)		x			x	
	Essentieel leefgebied vleermuizen (vliegrouetes)		x			x	
	Veldmuis	x		x			
	Overige algemene kleine zoogdieren		x	x			
Amfibieën	Algemene amfibieën		x	x			
Vissen	Kleine modderkruiper		x		x		

4.2 Samenvatting, effectbespreking en aanbevelingen

- *Vogelsoorten met jaarrond beschermde nestplaatsen*

Binnen het plangebied zijn meerdere potentiële nestplaatsen aanwezig voor vogelsoorten opgenomen in categorie vijf, waaronder voor kool- en pimpelmees, boomkruiper en mogelijk grote bonte specht en boomklever. In geval opgaand groen wordt gekapt, verdwijnen mogelijk één of enkele natuurlijke nestholten. Doordat het plangebied klein is en er enkel sprake kan zijn van enkele nestplaatsen, is er geen sprake van zwaarwegende ecologische factoren die eventuele nestplaatsen van deze soorten jaarrond beschermd maken. Aangezien het landschap in de regio vrij open is, willen we de vrijblijvende aanbeveling meegeven enkele aanvullende nestplaatsen aan te bieden, door het plaatsen van speciale nestkasten aan bomen rondom het plangebied, zodat er voor de vogels een vergelijkbare hoeveelheid aan nestgelegenheid beschikbaar blijft.

- *Broedvogels in algemene zin*

Alle broedvogels in Nederland zijn tijdens de broedtijd beschermd; hun nesten en legsels mogen niet worden verstoord of vernield. Door te werken buiten het broedseizoen (globaal de periode 15 maart – 15 juli) kan verstoring grotendeels voorkomen worden. De Flora- en faunawet kent echter geen standaardperiode voor het broedseizoen, het gaat erom of er een broedgeval is. Indien men vóór het broedseizoen begonnen is met de werkzaamheden en voorkomen wordt dat zich op het werkterrein broedvogels vestigen, dan is het toegestaan om in het broedseizoen door te werken.

In het plangebied kunnen verschillende soorten broedvogels worden verwacht. Het gaat hierbij om weidevogels, broedvogels in waterkanten en opgaand groen. Werkzaamheden aan opgaand groen dienen buiten het broedseizoen te worden uitgevoerd. Bij voorkeur worden ook

werkzaamheden aan watergangen en grondwerkzaamheden uitgevoerd buiten het broedseizoen, anders is ecologische begeleiding voor deze werkzaamheden noodzakelijk om te voorkomen dat zich broedvogels vestigen binnen de invloedssfeer van de werkzaamheden.

- *Vleermuizen*

In de bomenrij langs de Tibsterwei bevindt zich een boom met holte, welke potentieel geschikt is voor boombewonende vleermuizen (gewone of ruige dwergvleermuis of watervleermuis). Zou voor het realiseren van het project kap van deze boom nodig zijn, dan verdwijnt er mogelijk een verblijfplaats van vleermuizen.

Langs de Tibsterwei en langs de westrand van het plangebied kunnen potentiële vliegroutes van vleermuizen aanwezig zijn, zowel langs het groen als boven het water. Bij aanleg van dammen of kapwerkzaamheden in/aan deze elementen kunnen vliegroutes worden onderbroken. Vleermuizen zijn langs vliegroutes en bij verblijfplaatsen bovendien zeer gevoelig voor lichtverstoring. Wordt aanvullende verlichting voorzien binnen het project dan kan lichtverstoring optreden. Aangezien er sprake is van een zeer open landschap, zijn er geen alternatieve vliegroutes voorhanden. Verblijfplaatsen (binnen of buiten het plangebied) kunnen door het uitvoeren van de werkzaamheden daarom tijdelijk of permanent ongeschikt worden voor vleermuizen.

Zijn in de bomenrij langs de Tibsterwei kapwerkzaamheden voorzien of wordt hier mogelijk aanvullende verlichting voorzien, dan is nader onderzoek naar eventuele verblijfplaatsen of een vliegroute bij deze locatie noodzakelijk.

Ten aanzien van alle andere lijnvormige elementen kan nader onderzoek naar vliegroutes worden voorkomen, door langs de volledige oost- en noordrand te voorzien in een alternatieve onverlichte vliegroute. Hierbij moet gedacht worden aan het voorafgaand aan de werkzaamheden aanplanten van opgaand groen (minimaal vier meter hoog), welke bij aanplant al een min of meer gesloten bladerdek vormt. Bij ontwerp hiervan is ecologische begeleiding noodzakelijk.

De aan- dan wel afwezigheid van verblijfplaatsen van boombewonende vleermuizen dient te worden bepaald door nader onderzoek tijdens de actieve periode van vleermuizen (mei - oktober). Voor de juridische houdbaarheid van het vleermuisonderzoek, wordt het onderzoek uitgevoerd conform de laatste versie van het Vleermuisprotocol (27-03-2013), opgesteld door de GaN, het NGB en de Zoogdierverseniging (vier bezoeken). Bij onderzoek naar vliegroutes gaat dit om twee bezoeken in de periode mei - augustus.

- *Vissen*

In ieder geval de centrale watergang (en mogelijk ook de watergang langs de westgrens) is geschikt voor kleine modderkruiper. Omdat vissen zich tijdens de winterperiode in andere delen van het leefgebied op kunnen houden dan tijdens het zomerseizoen, is voorkomen van deze beschermde vissoort op basis van het veldbezoek (nog) niet uit te sluiten. Hiertoe is een aanvullend veldbezoek tijdens de zomerperiode (uit te voeren in de periode maart/april - oktober) noodzakelijk. Worden beschermde vissoorten aangetroffen, dan kan binnen de nieuw te realiseren watergangen/waterpartijen relatief eenvoudig worden voorzien in nieuw leefgebied door aanleg van (zandige) natuurvriendelijke oevers.

- *Licht en niet beschermde soorten: de zorgplicht*

Er wordt een aantal licht beschermde zoogdiersoorten verwacht in het plangebied. Voor schade aan licht beschermde soorten geldt in principe een vrijstelling. De zorgplicht (zie Bijlage I) van de Ff-wet schrijft echter voor dat men verplicht is om alles wat redelijkerwijs

mogelijk is, te doen of juist te laten om schade aan wilde planten en dieren zo veel mogelijk te voorkomen. Dit kan bijvoorbeeld tot uiting worden gebracht door voorafgaand aan de werkzaamheden dekking voor kleine zoogdieren te verwijderen. Bij werkzaamheden aan watergangen dienen binnen de zorgplicht bij het dempen van sloten aanwezige vissen en amfibieën zoveel mogelijk verplaatst te worden naar aanliggende watergangen.

4.3 Overzicht vervolgstappen

- **Broedvogels:** Kap- en andere werkzaamheden uitvoeren buiten het broedseizoen (ongeveer tussen half maart en half juli), anders inschakelen ecologische begeleiding.
- **Vleermuizen (locatie Tibsterwei):** in geval kapwerkzaamheden of aanvullende verlichting is voorzien langs de Tibsterwei, uitvoeren nader onderzoek vleermuizen (periode mei - oktober).
- **Vleermuizen (overige lijnvormige beplantingen):** Op voorhand voorzien in alternatieve onverlichte vliegrouete langs oost- en noordrand onder ecologische begeleiding of uitvoeren nader onderzoek vliegrouetes (mei - augustus).
- **Vissen:** nader onderzoek (aanvullend veldbezoek) uitvoeren tijdens zomerperiode (uit te voeren in de periode maart/april – oktober).
- **Licht beschermde soorten:** naleven zorgplicht, bij dempen watergangen wegvangen vissen/amfibieën.

4.4 Aanbeveling

- **Aanbeveling** vogelsoorten uit categorie vijf: aanbieden alternatieve nestgelegenheid, middels plaatsen nestkasten rondom het plangebied.

5. BRONNEN EN LITERATUUR

Netwerk Groene Bureaus, Zoogdiervereniging en Gegevensautoriteit Natuur.
Vleermuisprotocol 2013, 27 maart 2013. www.gegevensautoriteitnatuur.nl en
www.netwerkgroenebureaus.nl

Brouwer, T., Crombaghs, B., Dijkstra, A., Scheper, A.J. en P.P. Schollema (2008). *Vissenatlas Groningen Drenthe*. Uitgeverij Profiel, Bedum.

Melis, J., De Jong, R. en M. Koopmans (red.) (2013). *Vissen in Fryslân, werkatlas II, verspreiding 1900-2012*. Wetterskip Fryslân, Altenburg&Wymenga, Fryslân Grien, Leeuwarden.

Rijksdienst voor Ondernemend Nederland (2014). *Soortenstandaard Kleine modderkruiper, versie 1.1*

www.telmee.nl

www.waarneming.nl

www.rvo.nl

www.ravon.nl

www.sovon.nl

www.synbiosis.alterra.nl

www.fryslan.frl

BIJLAGE I. DE FLORA- EN FAUNAWET

Op 1 april 2002 is de Flora- en faunawet in werking getreden. Hierin is de soortbescherming vastgelegd. Hiermee is ook de verplichting ontstaan om ruimtelijke plannen aan deze wet te toetsen. De volgende wetsartikelen- en bepalingen uit deze wet zijn, in het onderhavige geval, relevant:

Algemene zorgplicht

De zorgplicht (artikel 2) houdt in dat eenieder dient te voorkomen dat zijn of haar handelen nadelige gevolgen heeft voor alle in het wild levende planten en dieren. Als dat niet mogelijk is, dienen die gevolgen zoveel mogelijk beperkt of ongedaan gemaakt te worden. De zorgplicht geldt altijd en overal, zowel voor beschermde als onbeschermde soorten. Bij overtreding zijn er overigens geen sancties.

Verbodsbepalingen

- Artikel 8 verbiedt het plukken, verzamelen, afsnijden, uitsteken, vernielen, beschadigen, ontwortelen of op enigerlei andere wijze van hun groeiplaats te verwijderen van beschermde inheemse planten.
  - Artikelen 9 tot en met 12 verbieden het doden, verontrusten, verwonden, vangen, bemachtigen of met het oog daarop opsporen van beschermde inheemse dieren, dan wel het beschadigen, vernielen, uithalen of verstoren van hun nesten, holen of andere voortplantings-, vaste rust- of verblijfsplaatsen.
- Artikel 75 biedt de mogelijkheid ontheffing aan te vragen van de verbodsbepalingen.

Omgaan met beschermde soorten

Op 23 februari 2005 is een Algemene Maatregel van Bestuur (AMvB) omtrent artikel 75 van de Flora- en faunawet is van kracht geworden. Voor het verkrijgen van vrijstellingen. In de nieuwe opzet van de Flora- en faunawet zijn beschermde soorten onderverdeeld in **drie beschermingscategorieën** (Tabellen 1, 2 en 3). **Vogels** vallen hierbuiten en worden apart behandeld. Deze nieuwe indeling is bepaald door de zeldzaamheid of de mate van bedreiging van de beschermde soorten in Nederland, waarbij ook beschermde soorten van de Europese Habitatrichtlijn zijn ingepast. Het betreft de volgende beschermingscategorieën ingedeeld in drie tabellen:

1. Tabel 1: Licht beschermde soorten:	vrijstelling
2. Tabel 2: Middelzwaar beschermde soorten:	gedragscode of ontheffing
3. Tabel 3: Zwaar beschermde soorten:	ontheffing

Tabel 1-soorten: Dit betreft een aantal licht beschermde, maar algemene soorten in Nederland, waarvan de gunstige staat van instandhouding niet in het geding is. Voor deze soorten geldt wel de zorgplicht. Voor schade aan deze soorten geldt op voorhand een *vrijstelling*, mits bij ingrepen sprake is van bestendig beheer- en onderhoud, bestendig gebruik of ruimtelijke ontwikkelingen. Als dit niet het geval is, moet er alsnog een ontheffingsaanvraag worden gedaan, waarbij getoetst wordt volgens het criterium 'doet geen afbreuk aan de gunstige staat van instandhouding van de soort' (de lichte toets).

Tabel 2 –soorten: Beschermde soorten waarvoor niet op voorhand vrijstelling wordt verleend, maar kan worden gewerkt volgens een door het Ministerie goedgekeurde *gedragscode*. De gedragscode moet vermelden hoe bij het uitvoeren van de werkzaamheden schade aan planten en dieren en hun verblijfsplaatsen wordt voorkomen of zoveel mogelijk wordt beperkt. Er moet *aantoonbaar* volgens een goedgekeurde *gedragscode* worden gewerkt om te voldoen aan de bewijslast. Dit betekent dat de werkprocessen gedocumenteerd dienen te worden.

Als er nog geen gedragscode is of niet volgens een gedragscode gewerkt wordt, moet bij overtreding van de artikelen 8 – 12 van de Flora- en faunawet alsnog een ontheffing worden aangevraagd. De toetsing die dan dient plaats te vinden, betreft een 'lichte toets'. Hierbij wordt alleen getoetst of de activiteiten de gunstige staat van instandhouding van een soort in gevaar brengen. Deze toets vereist dat er inzicht

moet zijn in de betekenis van het plangebied als leefgebied voor de soort in relatie tot de omliggende populaties. Als dit inzicht niet bestaat, dient daar onderzoek naar plaats te vinden. Dat kan betekenen dat ook onderzoek buiten het plangebied noodzakelijk is. Daarnaast moet worden voldaan aan de zorgplicht

Tabel 3-soorten: Dit betreft de meest zwaar beschermde soorten (waaronder soorten die vermeld zijn in bijlage IV van de Europese Habitatrichtlijn). Een ontheffingsaanvraag voor eventuele schade aan deze soorten wordt getoetst via een zogenaamde 'uitgebreide toets'. Voor het verkrijgen van een *ontheffing* moet aan vier criteria worden voldaan:

- 1) er is sprake van een in of bij de wet genoemd belang
- 2) er is geen alternatief voor de ingreep
- 3) de ingreep doet geen afbreuk aan de gunstige staat van instandhouding van de soort
- 4) er wordt voldaan aan zorgvuldig handelen (zie paragraaf 'Zorgvuldig handelen' hieronder).

Vogels

Vogels zijn niet in één van deze tabellen opgenomen en worden in de opzet van de Flora- en faunawet apart behandeld. Voor vogels geldt tijdens het broedseizoen een algemene bescherming, waarbij het verboden is vogels en hun nesten in het broedseizoen te verstoren. Vogelnesten vallen tijdens het broedseizoen onder de bescherming van artikel 11 van de Flora- en faunawet. Werkzaamheden of gebruik van ruimte waarbij vogels worden gedood of verontrust, of waardoor hun nesten of vaste rust- of verblijfplaatsen worden verstoord, zijn verboden. In de praktijk betekent dit dat met name het broedseizoen ontzien dient te worden, aangezien juist in deze periode sprake zal zijn van verontrusting, doden of verstoren van nesten of vaste rust- of verblijfplaatsen. De Flora- en faunawet kent geen standaardperiode voor het broedseizoen. Het gaat erom of er sprake is van een broedgeval.

Naast de bescherming tijdens het broedseizoen, is in 2009 voor vogels een aangepaste lijst opgesteld met vogelsoorten waarvan de nestplaatsen jaarrond beschermd zijn. Dit betreft vogelsoorten die de nestplaats jaarrond gebruiken of soorten die jaarlijks terugkeren naar hetzelfde nest. De lijst met vogelsoorten met jaarrond beschermde nestplaatsen bestaat uit vijf categorieën:

- 1) Nesten die, behalve tijdens het broedseizoen als nest, buiten het broedseizoen in gebruik zijn als vaste rust- en verblijfplaats
- 2) Nesten van koloniebroeders die elk broedseizoen op dezelfde plaats broeden en die daarin zeer honkvast zijn of afhankelijk van bebouwing of biotoop. De (fysieke) voorwaarden voor de nestplaats zijn vaak zeer specifiek en limitatief beschikbaar
- 3) Nesten van vogels, zijnde niet koloniebroeders, die elke broedseizoen op dezelfde plaats broeden en daarin zeer honkvast zijn of afhankelijk van bebouwing. De (fysieke) voorwaarden voor de nestplaats zijn vaak zeer specifiek en limitatief beschikbaar
- 4) Vogels die jaar in jaar uit gebruik maken van hetzelfde nest en die zelf niet tot nauwelijks in staat zijn een nest te bouwen.
- 5) Nesten van vogels die weliswaar vaak terugkeren naar de plaats waar zij het jaar daarvoor hebben gebroed of de directe omgeving ervan, maar die wel over voldoende flexibiliteit beschikken om, als de broedplaats verloren is gegaan, zich elders te vestigen. De soorten uit categorie zijn niet onder alle omstandigheden jaarrond beschermd, maar vragen wel extra onderzoek. Middels een omgevingscheck zal voor deze soorten onderzocht moeten worden of voldoende alternatieve nestgelegenheid beschikbaar is. Ook kan sprake zijn van zwaarwegende feiten of ecologische omstandigheden die nesten van vogelsoorten uit deze categorie wel jaarrond beschermd maken.

Een ontheffingsaanvraag voor vogels wordt getoetst middels een 'uitgebreide' toets.

Zorgvuldig handelen

Zorgvuldig handelen (artikelen 2b, 2c, 2d en 16 c AMvB) is gekoppeld aan de beschermde soorten waarvoor ontheffing kan worden aangevraagd en gaat een stapje verder dan de zorgplicht. Niet zorgvuldig handelen is strafbaar. Zorgvuldig handelen vereist altijd een inspanning om te overzien wat de beoogde ingreep voor gevolgen kan hebben. Een initiatiefnemer moet altijd vooraf inventariseren welke beschermde (niet vrijgestelde) soorten aanwezig zijn in een gebied waar een ingreep wordt

gepland. Ook moet de initiatiefnemer in redelijkheid alles doen of juist laten om te voorkomen, of zoveel mogelijk beperken, dat de artikelen 8 – 12 van de Flora- en faunawet worden overtreden. Een belangrijke eerste stap daartoe is bijvoorbeeld een juiste planning van de werkzaamheden, om te voorkomen dat dieren in de voortplantingstijd verstoord worden.